

Ljubljana, 8. september 2020

SPOROČILO ZA JAVNOST

LETOŠNJI NACIONALNI MESEC SKUPNEGA BRANJA POSVEČEN BRANJU KOT VREDNOTI

Ob mednarodnem dnevu pismenosti in hkrati uradnem začetku tretjega Nacionalnega meseca skupnega branja so organizatorji in pobudniki projekta danes v Cankarjevem domu pripravili **nacionalni medresorski posvet BRANJE KOT VREDNOTA?**

Posvet, ki so ga organizirali Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo, Ministrstvo za kulturo, Javna agencija za knjigo RS, Andragoški center Slovenije, Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS, Cankarjev dom ter Bralno društvo Slovenije kot izvršni producent, je bil namenjen skupnemu razmisleku o ozaveščanju širše javnosti o pomenu branja, bralne pismenosti in bralne kulture. V dopoldanskem delu so potekala predavanja in okrogle mize/pogovori na temo branja, bralne pismenosti, razvoja bralne kulture, aktivne vloge mladih, medpredmetnega povezovanja, družinske pismenosti, pomenu branja za gospodarstvo ipd. Popoldanski del pa je bil namenjen predstavitvam projektov, dobrih praks ter podpornega okolja.

Glavni namen organizatorjev posveta je bil povezati pomembnejše ustanove in posameznike, ki dvigajo zavedanje o knjigi kot vrednoti ter na najrazličnejše načine motivirajo za branje, hkrati pa spodbuditi zavedanje o pomenu branja na vseh področjih življenja (zdravje, družina, gospodarstvo ...) tudi v splošni javnosti.

Na uvodnem, plenarnem delu so svoje misli o pomenu bralne pismenosti in bralne kulture strnili **mag. Savina Zwitter**, predsednica Bralnega društva Slovenije, **Marko Kravos**, predsednik Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS, **Renata Zamida**, direktorica Javne agencije za knjigo RS, **dr. Vinko Logaj**, direktor Zavoda RS za šolstvo, **dr. Ignacija Fridl Jarc**, državna sekretarka na Ministrstvu za kulturo in **Damir Orehovec**, državni sekretar na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport.

Mag. Savina Zwitter, predsednica Bralnega društva Slovenije: »Mednarodni dan pismenosti je neke vrste praznik vseh nas, ki se trudimo za čim boljšo pismenost. Letošnja UNESCO-va poslanica posebej izpostavlja pomen pismenosti v času krize COVID-19, ki ogroža znaten napredek zadnjih desetletij na področju opismenjevanja. Poudarja pomen učiteljev in vzgojiteljev, zavzema se za večjo podporo in priznanje tem poklicem, za boljše delovne pogoje, pošteno plačilo, stalne možnosti izobraževanja. Zelo pomembno pa je tudi zavedanje o uporabnosti tehnologije in njenih orodij, ki so v takih primerih dragoceni zavezniki medosebnim stikom pri izobraževanju, čeprav jih ne morejo nadomestiti. Proti koncu se letošnja poslanica obrača k vsem nam z besedami: *»Ker moramo ponovno ustvariti svet upanja, je vlaganje v pismenost pomembnejše kot kdaj koli prej.«*

Današnji posvet je na Slovenskem kamenček v mozaiku vsega tega. V izobraževalnih procesih si na vseh starostnih stopnjah prizadevamo, da bi poučevanje in učenje – tudi pismenosti – čim bolje prilagodili vsakodnevnim okoliščinam, enako se prilagaja tudi knjižni trg, knjižna produkcija, literarni dogodki. V času koronakrize smo na Slovenskem spomladi prešli za precej dolgo časa na poučevanje na daljavo in se sproti ob tem učili ali vsaj močno nadgrajevali svoja znanja s tega področja. Knjižna veriga se je prilagajala z virtualnimi dogodki, branji, tudi spletnimi sejmi, knjižnice so se odprle, kakor hitro je bilo to mogoče, in zelo hitro poiskale nove načine oskrbe bralcev s knjigami – tiskanimi in elektronskimi. Podobno knjigarne. Ta prizadevanja zdaj še nadgrajujemo.«

Marko Kravos, predsednik Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS: »Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS se pridružuje Nacionalnemu mesecu skupnega branja z vso svojo dediščino izkušenj in povezav na šolah, po knjižnicah, v društvih in bralnih krožkih: opiramo se na večtisočglavo množico animatorjev, na književnike in založnike, na gospodarstvenike. Zavedamo se, da je naše početje vložek v investicijo, ki se iz dneva v dan potrjuje kot izjemno uspešna. To je naložba ne le v mlade rodove gibkega duha in podjetne pameti, pač pa tudi v kvaliteto življenja - kar velja predvsem za starejše osebe na naših tleh: pravzaprav seže dobršen del naših bralnih pobud tudi preko meja: med slovenstvo v sosesčini (Italiji, Avstriji, na Hrvaškem, Bosni, na Madžarskem, Nemčiji) in med Slovence v širšem svetu.«

Renata Zamida, direktorica Javne agencije za knjigo RS: »Med "znati brati" in "strastno brati" ni enačaja. Bralna pismenost je predpogoj za bralno kulturo, slednjo pa lahko, kot že ime pove, le kultiviramo, torej negujemo, gojimo - individualno in na ravni skupnosti ter nujno vseživljenjsko. To je tudi eden izmed razlogov, da se na današnjem medresorskem posvetu pogovarjamo o obojem. Ko govorimo o bralni kulturi, govorimo o celotni knjižni verigi, ki vključuje avtorje, založnike, knjigotržce, knjižnice in bralce - le tedaj je knjižni krog sklenjen in veriga trdna. Če peša ali umanjka le en člen, je ogrožena vsa veriga. Zato je pomembno, da negujemo vsakega posebej in vse kot celoto. Javna agencija za knjigo s podpornimi mehanizmi, ki jih omogoča, in programi, ki jih izvaja, počne prav to in trudimo se, da to počnemo čimbolj učinkovito in povezovalno. Kar nam vsem predstavlja izziv, je najti delujoče strategije, s katerimi bomo dosegli tudi tiste, ki so zunaj našega mehurčka prepričanih, načine, da bralnim skeptikom argumentirano povemo, zakaj je pametno in nujno brati, in poti, da jih dosežemo. Prav slednje se pogosto izkaže za najtežje.«

Dr. Vinko Logaj, direktor Zavoda RS za šolstvo: Danes po 59 letih, ko je bila osnovana bralna značka, po skoraj 30 letih od začetka motivacijskega programa s Knjigo v svet in ob današnjem začetku tretjega Nacionalnega meseca skupnega branja, lahko verjamemo, da zavedanje o potrebi branja in bralne pismenosti v številnih sredinah obstaja. Danes mladi zaradi računalnikov in telefonov verjetno tudi več berejo kot kadarkoli do sedaj. Vprašanje pa je, kako kvalitetno berejo in kako takšno branje vpliva na bralno pismenost. Tudi pri odrasli populaciji. Zato je pred vsemi nami izziv kako razvijati bralno kulturo v vseh generacijah. Morda tudi razmislek o tem, kako popularizirati in promovirati kakovostno branje skozi celotno leto v šolskem in širšem družbenem prostoru.

Gre za vprašanje, kako v šolskem prostoru koncept o predpisanem številu knjig za domače branje dopolniti z drugimi dejavnostmi, ki bi učencem in dijakom približale kakovostno literaturo. Ali morda lahko ob napovedani prenovi učnih načrtov branje spodbudimo tudi na osnovi drugačnih pristopov, ki s pomočjo kakovostnega branja vodijo h kreativnosti in ustvarjalnosti mladih? V končni fazi gre za vprašanje, kako številne dobro zasnovane aktivnosti, ki jih izvajajo najrazličnejše iniciative in nevladne organizacije, smiselno povezati, umestiti in popularizirati v šolskem in širšem družbenem prostoru. Nacionalni mesec skupnega branja je zagotovo akcija, ki že ima zavidljiv odziv v javnosti. Zlasti v tistem okolju, kjer je branje že vrednota. Želimo si, da bi postalo branje kvalitetnega leposlovja vrednota tudi v tistih okoljih kjer to še ni.

Dr. Ignacija Fridl Jarc, državna sekretarka na Ministrstvu za kulturo: Domačo knjižnico je treba znova in najprej vzpostaviti kot temeljno celico bralne kulture, kot posebno vrednoto naše bivanjske arhitekture in načina bivanja obenem, kar pomeni, da se morajo v proces bralnega ozaveščanja vključiti tudi vse druge kulturne panoge, ne zgolj založništvo, knjigotrštvo in knjižničarstvo, in spremeniti tista družbena načela, ki oblikujejo človekovo duhovno podstat.

Bralna pismenost je premosorazmerna z jezikovno usposobljenostjo posameznika. Če pri nekom krepimo zavest o njegovi jezikovni identiteti in njegovo znanje jezika že na goli gramatikalni ravni, bo temu ustrezno naraščala tudi njegova bralna usposobljenost. Zato sta v predlogu Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2020-2024, ki ga je v sodelovanju s strokovnimi skupinami,

drugimi resorji (MIZŠ) in subjekti, ki delujejo na področju bralne kulture, pripravilo Ministrstvo za kulturo, slovenska jezikovna politika in bralna kultura tesno povezani."

Damir Orehovec, državni sekretar na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport: »Na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport se zavedamo, da sta razvoj bralne pismenosti in bralne kulture odgovornost prav vseh strokovnih delavcev in to na vseh stopnjah in področjih vzgoje in izobraževanja. S sodelovanjem na medresorskih posvetih in projektih kažemo, da je partnerstvo različnih deležnikov eden od ključnih dejavnikov za uspešni razvoj tako bralne pismenosti kot bralne kulture.

Bralna kultura, ki je kot pomembni del pismenosti opredeljena kot odnos posameznika oz. družbe do knjige in branja, je v *Nacionalni strategiji za razvoj bralne pismenosti za obdobje 2019-203* zelo izpostavljena. In prav ta strategija nam nalaga, da moramo razvijati tako notranjo, kot socialno oz. zunanjo motivacijo za branje in izražanje o prebranem. Nalaga nam razvijanje bralne kulture predvsem pri ranljivih skupinah prebivalstva, pri prav vseh generacijah pa moramo vzpodbujati in razvijati tako bralne strategije kot zmožnost kritičnega branja. Tudi digitalnega.«

Mednarodni dan pismenosti, ki ga obeležujemo vsako leto **8. septembra**, je hkrati tudi **uradni začetek Nacionalnega meseca skupnega branja '20 (NMSB 2020)**, in bo trajal vse **do 11. oktobra** (do zaključka Tedna otroka®). Pobudniki in organizatorji projekta so Bralno društvo Slovenije, Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS, Društvo slovenskih pisateljev, Mariborska knjižnica, Mestna knjižnica Kranj, Mestna knjižnica Ljubljana, Slovenska sekcija IBBY, Združenje slovenskih splošnih knjižnic in Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, povezani v nacionalno mrežo za bralno kulturo in bralno pismenost, katere nosilec je Andragoški center Slovenije. Člani nacionalne mreže so si za cilj zadali dvigniti bralno kulturo in bralno pismenost vseh prebivalcev v Sloveniji, slovenskem zamejstvu in med Slovenci po svetu. Naša želja je, ne samo, da bi brale vse generacije, temveč, da bi si ljudje knjige lahko izposojali in jih kupovali, da bi bila dostop do elektronskih poti za nakup knjige in možnost elektronske izposoje bralnih gradiv zagotovljena **vsem**, lastne domače knjižnice pa resničnost vseh.

Kako pomembna je dostopnost do bralnih gradiv, smo se zavedeli šele v času, ko so bile knjižnice in knjigarne zaprte. Zato letos posebej poudarjamo prav pomen domače knjižnice, ki ima velik vpliv na bralno pismenost in vzgojo bralcev za vse življenje. Opozarjali pa bomo tudi na številne možnosti dostopa do različnih bralnih gradiv v elektronski obliki, ki jih ponuja mreža splošnih knjižnic, ter na možnosti e-nakupa knjig, ki je na voljo prek spletnih strani založb in knjigarn.

Letošnji NMSB se je povezal tudi z najvidnejšo kampanjo na področju izobraževanja in učenja v Sloveniji – Tedni vseživljenjskega učenja (TVU) in na nov način povezal promocijo vseživljenjskega učenja z nacionalno kampanjo branja za vse generacije.

Zanimivi projekti in dogodki, ki jih pripravljamo po vsej Sloveniji, so objavljeni na spletni strani <https://nmsb.pismen.si/>. Spletni dogodkovnik se sproti dopolnjuje in je zasnovan tako, da uporabnikom omogoča iskanje po različnih kriterijih (času, kraju, ciljni skupini ...). Vanj bodo vključeni z branjem in knjigami povezani dogodki – ne samo »v živo«, temveč tudi tisti v spletnih učilnicah, pogovori/druženja prek spleta, virtualni knjižni sejmi, prodajne akcije v spletnih knjigarnah in še in še – da bi dobili kar se da živahno in popolno sliko bralnega dogajanja po vsem slovenskem prostoru. Trenutno je vanj vpisanih že preko 220 dogodkov po vsej Sloveniji. Vse organizatorje realnih in virtualnih dogodkov, povezanih z branjem, vabimo, da svoje prireditve vpisujejo v dogodkovnik tudi še po koncu NMSB 2020, saj lahko tam na enem mestu spremljamo, kako bogata je naša javna bralna kultura, kar nedvomno vabi tudi k branju v družinskem krogu, v zaključenih skupinah, branju posameznikov, ustvarjanju domačih knjižnic ... skratka k bogatenju te kulture.

Vizualno podobo NMSB 2020 je prispevala Javna agencija za knjigo RS iz projekta Radi beremo. Tako nas z letošnjih plakatov in drugih tiskovin gledata podobi vrhunskih slovenskih ilustratorjev Marjana Mančka in Matjaža Schmidta.

Projekt podpirajo Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Javna agencija za knjigo RS, Slovenska nacionalna komisija za UNESCO, Zavod RS za šolstvo in Andragoški center Slovenije.

Za vso pomoč in podporo pri izvedbi NMSB 2020 pa se zahvaljujemo tudi sponzorjem, donatorjem in podpornikom: HOFER, Krka d.d., Pošta Slovenije, Europlakat, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvo za obrambo, Narodna univerzitetna knjižnica, Tedni vseživljenjskega učenja in Zveza društev slovenskih likovnih umetnikov, pa tudi medijskim sponzorjem časnikom in revijam Delo, Večer, Primorske novice, Gorenjski glas, Bukla, Ciciban, Cicido in PIL. Še posebej iskrena hvala pa RTV Slovenija, ker je omogočila promocijo projekta na nacionalnem radiu in televiziji ter na svojem portalu MMC RTV Slovenija.

Za več informacij:

Alenka Štrukelj

Strokovna sodelavka projekta NMSB 2020

Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS

Dimičeva 9, 1000 Ljubljana

T: 040 478 009

E: beremo.skupaj.nmsb@gmail.com